

آبونه شرايطى

ممالك عثمانیهده سنه لکى (۶۵) ، التى
آبونى (۳۵) غروشدر .
ممالك اجنبیهده سنه لکى (۱۷) ، التى
آبونى (۹) فرانقدر .

اداره خانه

بابعاى چاده سنده اورخان بك خائنده
نومرو ۲۳-۲۶

امطارات

آبونه بدلى پشيددر .

§

مسلكه موافق آثار مع الممنونيه قبول
اولنور . درج ايديامهين يازيلار
اعاده اولوعاز .

السلامة العامة

۱۳۳۰ . ۱۳۳۱ . ۱۳۳۲

والله يهدى من يشاء الى صراط مستقيم

دينى، علمى، ادبى، سياسى هفته لىق مجموعه اسلاميه در

اتبعون اهدكم سبيل الرشاد

صاحب و مدير مسئول : ع . اشرف اريب

عدد ۲۳۶

۱۲ ربيع الآخر ۱۳۳۱ پنجشنبه ۷ مارت ۱۳۲۹

جلد ۱۰

اجتماعیت

تنظیماتجلیق افلاس ایتدیمی؟

— یونس نادى بکه —

ملترك سرنوشت تاريخيلرى ، ايجابات روحيله لرینك نتایج قسریه سندن ، بونتایجك تسلسل و تعاقبندن باشقه برشی دکلدر . هر ملت تمایلات روحیه سنه ، ايجابات عرقیه سنه ، عنعنات ارثیه . سنه کوره اداره ایدمك ایستر . بو ، براحتیاج مبرمدر . اساسات مذکورده دن انحراف کوسترلدیکی آنده بنیه ملتده فحیه دار اختلاجیلر ، الیم صیزیلر ، باش کوستریر . خسته لاق بوتون وخامت بجران انکیزیله و جردمانی صارصار ، ضعیف دوشوریر و نهایت اونی دیگر خسته . لقلرده مستعد اوله جق بر زمین حالنه کتیرر .

اسباب مرض تعیین ، خسته لاق حقیقه تشخیص ایدمکسزین بنیه نك استعدادیله بک ده اویغون اولیان سقیم تدبیرلره مراجعته ، یا کاش علاجله تداییه قالدیشیلیرسه خسته لغت زواننه دکل بالعکس وخامت و شدت کسب ایتمه سنه خدمت ایدمش اولور . هر ملت کندی ذهنیتیه متناسب تشیلات ایستر . ملترك تشکیلات اداریه واجتماعیه لری ذهنیتلرینک ، تمایلات روحیه لرینک ، عنعنات ارثیه لرینک مولودی دکلدر ؟ و اویله اولمق ايجاب ایتدیمی ؟ چونکه عکس تقدیرده اولمق ایچون امة صحت بلکه ده محافظه حیات جدأ مشکلات کسب ایدمک چکی محققدر بو حال ، لایتغیر بقانون طبیعیدر . برمانه باشقه بر ذهنیتیه ، آیری بر عنعنیه مالک ، احوال روحیه ، اعتیادات قومیه ، ايجابات عرقیه و حتی طرز معیشتجه نوس بوتون فرقلی اولان دیگر بر ملتک تشکیلات اداریه واجتماعیه سنی عیناً تطبیقه قالدیشمق قدر تهلاکلی بر تشبث اولورمی ؟ بویله بر حرکت اولمک بنیه مقاومه سنی تهزیل بلکه ده محو ایتدیکی بر نتیجه تولید ایتدیمی ؟

بوکی بر تشبثک نتایج مضره سنی تقدیر ایدیلیمیه جک قدر محروم اذعان اولمق ايجاب ایدرکه عاقبتی بودرجه قاراکلق و تهلاکدار برایشه ؛ بلا تردد ؛ کیریشلمک جسارتی کوستریله بیلسون !

بالچیغه صاپلانمش بر ملتی ، هزاله اوغرامش بر عرقی قورتارمق کی نجیب بر سودا ایله عزمکارانه اورتیه آتیلان وجدانلر ، نوامیس طبیعیه نك ايجاباندن انحراف ایتدیکی قارشوسنده دایماتیره ملی ، قوانین فطرتی هر وقت کوز اوکنده بولندیرمایدیر .

صحنه طبیعت بر درسخانه حکمت آموزدر . نافذ و بصیرتکاردماعلر بوراده ؛ هر وقت ؛ بدایع صمدانیه نك کونا کون ايجاب لکرینی ، لایتغیر وشایان تقلید قانونلری بر نظر عبرت و انتباهله تتبع ایدمکسزیرلر .

ملترك طرز اصلاحات و تنظیماتی قید ایدن سخایف تاریخ تدقیق ایدیلیمجه کوریلورکه بر ملتک حیات اجتماعی و سیاسی سنی تنظیم تریبه سنی

تکفل ، رهبر لکنی درعهده ایتدیکی عزیمتله اورتیه آتیلمش اولانلر ، قوانین طبیعیه به توفیق حرکت خصوصنه نه قدر غیرت کوستر مشلرسه مساعیلرنده اودرجه مظهر موفقیته اولمشلردر . عکس حال ایسه دایماتیر و خیم اختلاجلره ، مهلاک بجرانلره میدان ویرمشدیر .

سلسله عضویاتی تبیع ایتدیگمز زمان مشاهده ایدیورز که : هر حیوان یا شامق ایچون تنفسه ، تنفس ایچونده بر جهاز مخصوصه محتساج یولور . فقط ، جهاز تنفس عضویاتک کافه سنده عینی طرز و عینی بنیه ده تکون ایتدیمش ، حیوانک نوعنه ، طرز معیشتنه ، محیطنه کوره تحولات مهمه یه اوغرامشدیر . انسانلر رنه لری ، اسماک غلصمه لری ، حشرات ده قصبه لری واسطه سیله تنفس ایدیورلر .

بر بالق صدون چیقاریلیمجه هواسزلقدن در حال تلف اولور . چونکه عضویاتله اویغون اولیان بر محیط داخلنه آتیلیور . حالبوکه بالق سو دروننده تعیش ایتدیکی ایچون عضو تنفسی غلصمه شکلنده تکون ایتدیر . جهاز تنفسک رنه صورتنده اولمسی ايجاب ایدن باشقه بر محیط دریا شایه مز ، عضویاتی بوکامساعدکلدر . عینله بر ملتده ؛ محبوبات عرقیه سنی ، عنعنات قومیه سنی ، تمایلات روحیه سنی خلاصه کندی ذهنیتی (mentality) ایله اویغون اولیان تشکیلات و تنظیماتنه تابع طویتماق ایسته نیلیرسه ؛ عضویاتی تولید ایدن محیطدن خارجه چیقارلمش بالق کی یا شایه مز .

لاتین عرقک ذهنیتی ، عنعنه سنی ، اعتیاداتی ، تمایلاتی باشقه آنغلو ساقسون عرقکده یینه باشقه در . مذهب اختلافدن صرف نظر ، عینی دینه ، عینی عقیده به مربوط اولان بو ایکی عرقدن برینک سعادتتی تأمین ایدن تشکیلات عیناً دیگرینه تطبیق ایدیلیمجه اولورسه احتمالکه اونک بادی سفالت و انقراضی اوله بیلور . فرانسز تشکیلاتیه انکلیز تشکیلاتی آره سننده کی عظیم فرقلر ، بو ایکی ملتک ذهنیتجه اولان آریاقلرندن نشأت ایتدیکی شبهه سزدر .

عجبا بو فرق شرق ایله غرب آره سننده دها درین ، دها اوچو . روملی دکلدر ؟ دینی ، عنعنه سنی ، عادات و اخلاقی ، تمایلات روحیه سنی ، حتی درجه تنوری بوس بوتون باشقه اولان شرقه ؛ کلیشی کوزل ؛ غربک ، غربیلردن ده بزوله مجانست روحیه و اعتیاداتی انکلیز و المانلر . دن دها آرز اولان فرانسز لرک هر عادتتی ، هر اصولتی ، هر نوع تشکیلاتی « عیناً » تطبیق ایتدیکی چالدیشمق ، اولنری علی العمیا تقلیده قالدیشمق قانون طبیعتی هیچه صایمقدن باشقه نه ایله توصیف اولنه بیلور ؟

بزم ایچون شایان عبرت دکلدر که : فرانسه ده قاردینال لنگ کرسی حشمتی غیجیردارکن ، روسیه چارلنی ، سلطنت شکیمه دارینی اورتو . دو قسلیق حسیاتنک تهییجیله تحکیمه چالدیشیوردی . رومانوفلر هم ساحه انتباهه آتیلان اسلاولرک معظم تاجدارنی ، هم ده اورتودوقس کتله عظیمه سنک عالم شمول بر حامی افخمی اولمقله افتخار ایدیورلر ، کتله کندی ذهنیتی داخلنده متین و صارصیلیمز خطوه لرله ترقیه ، تکامله سوروکلر یورلردی !

چونکه فرانسه زك ذهني او يولي روسلر ككي ده بويولي تعقيب ايمه يي ايجاب ايديووردی .

فرانسه داخنده قاتوليكلكي بوغمه چاليدان اللر، شرقه ؛ آغير وقوتلي نجه لرله ؛ مفرط و متعصب برخرستيان رولى اوبنامقدن چكينيورلردی . شرقه كي منافعك محافظه سي ، شرقه كي نفوذك دوام و توسعي (رونسانس) اولادلرينك خارجه قارشى دیندار ، عنعه پرور برکسوۀ تعصبه رونلريني اقتضا ايديووردی . حتی بوکون بيله (وولتر) ك حفيدلری ، (فليکس دانتهك) ك معاصرلری ؛ منافع سياسيەك تأمني ايجون قناعت وجدانيه لرني چيکنه مكدن قاچينميورلر .

* *

شرق ، سنه لرجه معناسز حربلر ، فائده سز شانلر آرقه سنده قوشه قوشه نهايت بي تاب و توان دوشمش ؛ يك طبيعي اوله رق ؛ وساده استراحتيه طيانغه مجبور قالمشدي . ملته افاضه روح ايتلمی ايجاب ايدن ؛ شاعرلر ، هادم اخلاق غزللريله ، توريديلر ، اساطيری حکايه لری ، عطالت بخش خرافه لريله درحال زوالی ملتك سربالينه اوشوشه رك متصل نینتي سويلكك ، اونى خواب کران غفلت وسفاهته طالديرغه چاليشيورلردی . بوکا موفوق ده اولمشلردی . حالبوکه بو ائنده غرب ، ساحه ترقی و فعاليتده آلابيلديکته ايلريله يوردی . نهايت برزمان کلدی که غربك دروديواری ، ايجنده قاينايان سيلابه احتراصاتی محافظه ايدمه جهك برحاله معروض قالدی .

بو سيلابه شرقي استيلا ايتك ، شرقيلری بوغمق ايجون امانسز هجوملره بو ديارلره ، غافل ، لا قيد و بوتون معناسيله مرحمتسز اولادلری طرفندن متادياً خيربالانمق صورتيله مقهور و بيكس ايكله ين بدبخت يورديمزه توجه ايتمشدي .

ايلك جمله ده برمانعه يه چارپدی : جهالت آلتنده اويوشمش ، خرافات آره سنده بوغولمش ، عطالت وسفاهت ايجنده کوفلنمش ، يوصون باغلامش اولمقله برابر ؛ بويورد ؛ عرش خلافت اطرافنده طويلاشمش ، روحاً ، وجداناً متحد برکتله عظيمه نك قبله کاهي ایدی . دين اوغرنده هر فداکارلني کوزه آلان ، ياشيد ، ياغازی کلبانکيله اولومه آتيلمه دن احتراز ايمه ين بو کتله متحد ايله چاريشمق تهلكلی کوريليورلردی . برقاچ تجربه ياييلدی . بعضاً موفقيته نتيجه ليمکله برابر ، بوتجربه لر چوغه مال اولمشدي . معافيه ياس کتيرلدي . باشقه يوللر آراندي . نهايت ابليس بسند خدعه لرله بو اتحادی بوزمق ، او کتله نك بنياد متاتی اولان عقیده يي صارصمق اسبابنه توسل ايدلی . بو آندن اعتباراً يورديمزه سوری سوری صلح اردولری کونده رلکه باشلاندي . بونلر ، مليونلر صرفندن چکينميور ، زرده برغبله لک شهر وارسه ؛ جراده منتشره کي ؛ اورالر طاغيليورلردی . هر کيتدکلری برده ، عنعنات وعصيت عرقه مزك ، مزايای نجيبه وسجايای قوميه مزك تهزيل و امحاسنه مخصوص برر (اين) دن باشقه برکله ايله توصيف اولنه میان او مهود مکتبلريني درحال آچديلر .

برطرفندن ده الك يوکسک مقاماته قدر صوقيه رقا کابر آره سنه مضر تخمير صاحمقدن کيری قالمديلر . وزيرلر مزه محرم اسرار ، رجا لوزه خيرخواه برر مستشار ، چوجوقلر مزه امين مرئي ، قيزلر مزه ناموسکار برر رفيقه اولديلر . هيچ بيقمديلر ، ييلغلق کوسترمديلر ، کيجه يي کوندوزه قاهره ق متصل چاليشديلر ، نهايت مساهيلرينك ثمراتی ؛ اميدلرينك قات قات فوقنده اولمق اوزره ؛ اقتطاف ايتمش اولديلر .

الك پارلاق و الك بارز اثری ؛ ميقروب يوواسی اولمق اوزره ؛ طيرناقلری اوزاتمق صورتنده تجلی ايدن بومشوم تربيه ، غربك بوتون سيئات سفاالت آلوديني معصوم شرقيلره تلقیحدن باشقه برضايه کوزتيميورلدي . غربك علم و عرفانی ، صنعت و تجارتی ، چاليشه قانلني ايسه ، يك يبانجی شيلر مثابه سنده قالمشدي . ينه بونلرک تلقيناتی نتيجه سي اوله رق عنعنات مليه يه ، عصيت قوميه يه قارشى - بويوله تربيه آلانلر آره سنده - درين برنفرت اوياندي . ملت حقير کورولدي ، عنعه لرله استهزا ايدلمکله باشلاندي ، « ترکک » ، قابالق و باربارلق کي کلمات تحقيره صره سنه کچدی .

هيئت مجموعه ملت آره سنده کي روابط چوزولدي . نتيجه ده مملکتک طبقه منوره (!) وداها دوعريسي متغلبه سيله کتله اصليه سي يعنى ملت آره سنده قورقونج اوچوروملر آچيلدي ، دريندن درينه منفور آريلقلر ، تهلكلی چارپشمه لر باش کوستردی !!

* *

تنظيما تيجيلنگ ؛ ملتك ذهني کوزتمکسزین ؛ کور کورينه آروپايي تقليد ايتک کي بر شکل عجيب آلمسی ايشته بوکي عواملك تحت تأثيرنده وقوعه کلدی . غريبدرکه شايان امتثال نواميس عاليه دن اولان (کما تکنونوا يولي عليكم) دستورني اونودان غرب پرستلر ، (les peuples ont le gouvernement qu'ils méritent) قانونندن ده فافل بولينيورلردی . شرقي و شرقيلرک ذهني ، احوال روحيه سي تفحص زحمتنه قاتلانميا نلر ، بلکده بويله برتشبني عبث کورنلر ؛ مع التأسف ؛ غربك وضع ايتديکي قوانين اجتماعيه و اصول اداره دن ده بي خبر بولينيورلر ، يالکز شب پره کوزلری قاشديران جلاي ظاهرينك آتئين برمفتونی ، شوریده برمقلدی اولمقله اکتفا ايديووردی . ظن ايديووردی که : آروپايي کور کورينه تقليد ايتمکله اونک صعود ايتمش اولدینی درجه بالاترينه ارتقا ايتک ممکن اوله جق . نه واهي خليا ! تنظيما تيجيلر مياننده ؛ هيچ شبهه يوق ؛ ملتي قورتارمق عشقيه تيرمين برچوق قابلرده واردی . بونلر کور ييورديلر که جندره اينك قورمش اولدینی تشکيلات بالآخره مملکتک توسعی ، سلطنتک ترايدشکوه وسطوتيله متناسباً تأيد و تحکيم ايديله چکنه مع التأسف بوس بوتون اهال ايدلمشدي .

داها صوکره وبالخاصه سليم ثانی دورندن اعتباراً اداره حکومته قاريدان اجني عنصرلرک نفوذ و تسلطی آرتدجه تشکيلات قديمه نك تمللرده اويولمغه باشلانمشدي . زمان کچدکجه تخريساتک شدت

اوتهدن بری یاسیلان تشکیلات و تنظیمات خلقك ذهنتیه اویغون بر طرزده تأسیس و تطبیق ایدلسه ، مکتبیر یاییلیرکن مدرسه لر اونودلسه ، بویکی فابریقه نك عینی غایبه متوجه ، عینی طرز تعلیم و تربیه کورمش عنصر یتشدیرمی تأمین ایدلمش اولسیدی ؛ هیچ شبهه یوق ؛ وطنك شمیدی عرض ابتدیکی منظره بوس بوتون باشقه برشکلده اوله جقدی .

بو کون مختلف جریانلر اوکنده بوجالایان سفینه دولت ، ماهر قابودانلری ، اویغون مرتباتیه مرسای مقصوده طوغری کمال عزم و متانتله ایلیله یه جقدی . نه چاره که بویله یاییله مدی بر طرفدن اولاد وطندن مهم بر قسمنك یوصونلی یوولرده ، کوفلی خرافه لرله سل دماغی به اوغرامه لرینه ؛ داها بلایسی ؛ بومرض مهلکک ، مملکتک اک هجرا کویلیرینه قدر کونوریلرک الکصاف عنصرلرہ تقلیح ایدلمه سنه قارشی لاقیدی کوستریلیرکن دیگر طرفدن ده ، زنکین اولادلرینک اجنبی اینلرنده ، ملتیرینی ، دینلرینی اونوتدیره جق و بلدکه محقر کوستره جک بر تربیه آللرینه مسامحه کوستریلیوردی . بو کونکی نسل یا ککش و تقلیدی تنظیماتجیلنگ قربانیدر ، بوندن شبهه یوق ؛ فقط بو حقیقت تمامیه اکلاشیلررق هرکسه انتباه کلیدی ؛ ایشته بوراسی شبهه لی چونکه تنظیماتجیلنگ تاریخچه ظهور و رغبتی و بو کونکی جریان کوز اوکنه کتیریلنجه انسان کنیدی کنیدینه شو محق سؤالی ایراد مجبوریتدن قورتیله میور . عجبا تنظیماتجیلنگ افلاس ابتدیمی ؛ یوقسه داها زیاده رغبتی قازاندی ؟ ..

م . شمس الدین

تربیه و تعلیم

اعتراف و اشهاد مقاله سی مناسبتیه

درس عاملر ، خواجه لر ایچنده بر موقع ممتاز و احترامی خاثر سکنز ، اون ذاتک امضاسیله اشهاد و اعتراف عنوانی آتنده عالم اسلامه قارشی جدی ، فقط صمیمی بر لسان ایله یازیلان مقاله بی در سعادت خواجه لر محافلنک بر بیاننامه سی کبی تلقی ایدرز . اعتقادمه کوره خواجه لرک بویله اعتراف و اشهادی ، یالکنز بوقدر دکل ، بلکه داها باشقه شیلری ده متضمن بر بیاننامه نشر ایتلرینه چوقدن بر لزوم واردی . چونکه یالکنز عثمانلیق محیطنده دکل ، بلکه عالم اسلامک هر طرفنده در سعادت خواجه لرینه ، علمیه مزه ، طلبه علومه قارشی بویوک بر احترامسزلق بولدینی معلومدر . خواجه لرمنزک شیمدی به کلنجه به قدر هپ علمسز لکله ، فکرسز لکله ، دینه و دنیا به قارشی لاقیدی ایله ، عینی زمانده کور بر تعصب و محدودیتله اتهام اولنه کلدکاری کوزمنزک اوکنده در . فقط بوتون بونلره قارشی خواجه لر مزده ، علمیه مزده کوریلن لاقیدی بتون آچیق فکری ، آچیق کوزلی مسلمانلری حیرتله القا ایدیوردی . علمیه مزک ، خواجه لرمنزک تفسخ ایدره ک قابل

و داژه سی ده تزايد ایتمشدی . بنیاد سلطنت چوککه حاضر لاندینی بر زمانده سلیم ثالث یتشمش ، محمود ثانی ده تخت خلافتی کیرن طفیلیاتی خدا پسند بر عزم ایله - تمزلیه بیلمشدی . فقط بونکه ایش یتمه مشدی . مشرف خراب اولان بنای سلطنت احتیاجات عصریه ایله متناسب یکی تشکیلات ایتدیوردی . طرز قدیمک تعقیب و ادامه سی صورت محققده مملکتک انقراض قطعینی انتاج ایده جقدی .

چونکه غرب بوتون صولت و دهشتیه شرقه یوکله نیور ، اونی بوغمت ، بلع ایتک ایچون قانلی دیشلرینی بیلیوردی .

وطنک سمای سکوننده طولاشان تهلکه به قارشی ، یکی تشکیلات یایمق ، غربیلر کبی قوت و انسجام کسب ایتک ، تجارت و صناعتده ، وبالخاصه معارفده ایلیله مکه چالشمقندن باشقه چاره یوقدی .

برچوق تردددن صوکره نهایت بوغایه به طوغری یوریمکه قرار ویرلدی . ایلك آدیملر آتیلدی . فقط تیزه به ریک ! اساسلر قورولدی فقط متانتسز انقاض ایله و صاغلام اولمیان بر زمین اوزرینه ؛ اک اول زمینی احضار ایتک ، تشکیلاتی محیطک قبول ایده جکی بر شکلده ، کتله نك اعتماد و حرمت ایتدیکی اللر واسطه بیله قورمق لازمدی . بویاییله مدی . رهگذار فعالیتده تصادف ایدیه جک کردابلر ، اوچورو- ملر ، باطاققلر اولجه تخمین اولنه مدی .

بو آندن اعتباراً صنوف ملت آره سننده درین درین منافرتلر ، آکلاشیله منازقلر بوتون شدتیه باش کوستردی .

مکتبیر آچیلمش ، فقط مدرسه لر اونوتلشدی . حالبوکه بویکی فابریقه مملکتبه سوری سوری مستهلک یتشدیر یورلردی . بونلر آره سننده بک قورقونج بر اوچوروم آچیلدی . مکتب فابریقه سنک محصولاری نه یاییورسه مدرسه فابریقه سنک محصولاری اونک عکسینی تلقین ایدیوردی . برینک بیاض دیدیکنه دیگرکی سیاه صفتی ویرمکی بر وظیفه بیلیوردی . چونکه بری چیقیور ، دیگرکی اینیور ، بری موقعی ترک ایدیور ، دیگرکی او موقعه نامزد بولنیوردی . بو حال بک طیبی اوله رق آرده تهلکه لی بر خصومت ، ایچین ایچین برکین و نفرت تواید ایدیوردی . بری ملتی بر طرفه ، دیگرکی عکس جهته سوقه باشلادیلر . بری ماضیدن موروث نفوذینه استناداً کتله به حاکم بولنیور ، دیگرکی ده نفوذ حکومتی اله آلمغه چالیشیوردی . بری خلقک معنویاتنه ، روحه حاکم ، دیگرکی مادیاتنده فرمان فرما ! ..

بوصورتله آچیلان باب جدال ، ملته معین بر تربیه ویرمکه ؛ طبیعتیه ؛ مدهش بر مانعه تشکیل ایتدی . آرده متحد برغایه ، بر ایده آل یوقدی . خلق ، بر طرفدن اویشوقلغه دوشیور ، دیگر طرفندن غنصاته اولان مربوطیت آزالیوردی . هر ایکی جریانده مدهش و مهلک ایدی . نتیجه سی ایسه بو کونکی حال فلاکت اشمال ؛ شبهه یوق که بو کون معروض قالدیغمز خونین و مدهش فلاکتلرک ترتیبات و استحضارات حاضر به عاند برچوق سبیلری واردر . فقط اک مهم واک مؤثر سبیلر داها درین و داها یاشیلدر .